

SPIS TREŚCI

Wstęp	35
CZĘŚĆ I. NAWIĄZANIE STOSUNKU PRACY	37
ROZDZIAŁ I. UMOWA O PRACĘ A INNE UMOWY	39
1. Definicja stosunku pracy	39
2. Inne umowy, na podstawie których wykonywana jest praca	39
3. Cechy charakterystyczne umów cywilnoprawnych	40
4. Swoboda wyboru rodzaju umowy	40
5. Umowa nosząca cechy umowy o pracę i umowy cywilnoprawnej	41
6. Umowa zlecenia dotycząca wykonywania tych samych czynności co umowa o pracę	42
7. Rodzaje umów cywilnoprawnych	42
7.1. Umowa o dzieło	42
7.2. Umowa zlecenia	43
7.3. Umowa agencyjna	44
7.4. Kontrakt menedżerski	44
7.5. Kontrakt menedżerski a umowa o pracę	45
8. Umowy cywilnoprawne a umowa o pracę – różnice	45
8.1. Osobiste świadczenie pracy	45
8.2. Zasady ustalania odpłatności	46
8.3. Podporządkowanie i ryzyko	46
8.4. Zlecenie wykonywania czynności dla zespołu montażowego	46
8.5. Umowa o pracę a umowa o dzieło i umowa zlecenia – różnice	47
8.6. Wady i zalety umowy o pracę	48
8.7. Wady i zalety umów zlecenia	49
8.8. Umowa zlecenia dotycząca tych samych czynności co umowa o pracę	49
9. Rodzaj umowy zawartej z prezesem zarządu spółki	49
10. Umowa z osobą zarządzającą zakładem pracy	50
11. Przekwalifikowanie innej umowy na umowę o pracę	53
12. Stażyści	53
13. Umowa o pracę a tzw. samozatrudnienie	55
14. Praktyki absolwenckie	56
15. Praktyki absolwenckie a podróż służbowa	57
16. Konsekwencje nieprawidłowej kwalifikacji umowy	58
17. Umowa o pracę zawarta w celu nabycia prawa do emerytury	59

18. Umowa zawarta w celu wyłudzenia świadczeń z ZUS.....	61
19. Zatrudnienie osoby bliskiej pracodawcy	62
20. Umowa o współpracy a pojęcie pracownika	62
21. Umowa uaktywniająca dla niani.....	63
21.1. Pojęcie umowy uaktywniającej.....	63
21.2. Pojęcie rodzica samotnie wychowującego dziecko.....	63
22. Wolontariat.....	63
23. Umowa o pracę prezesa zarządu w jednoosobowej spółce z ograniczoną odpowiedzialnością	64
24. Umowa zlecenia od dnia 1 stycznia 2017 r.	65
24.1. Minimalne wynagrodzenie w przypadku umów zlecenia od dnia 1 stycznia 2017 r.	65
24.2. Obowiązek comiesięcznej wypłaty wynagrodzenia.....	66
24.3. Umowa zlecenia a potwierdzanie ilości przepracowanych godzin	68
24.4. Wyjątki od obowiązku stosowania stawki minimalnej	69
24.5. Umowy zlecenia z wynagrodzeniem prowizyjnym	70
24.6. Minimalna stawka godzinowa – z VAT czy bez.....	71
ROZDZIAŁ II. RODZAJE UMÓW O PRACĘ	72
1. Podział umów o pracę ze względu na czas, na jaki zostały zawarte	72
1.1. Rodzaje umów	72
1.2. Umowa na czas określony	72
1.3. Umowa na czas zastępstwa nieobecnego pracownika.....	73
1.4. Pojęcie umowy na czas wykonania określonej pracy.....	73
1.5. Umowa na czas wykonania określonej pracy po dwóch umowach na czas określony.....	74
1.6. Umowa na okres próbny	74
1.7. Umowa na okres próbny zawarta w celu obejścia przepisów prawa.....	74
1.8. Umowa na okres próbny zawarta po stażu.....	74
1.9. Wielokrotne zatrudnienie na okres próbny	75
1.10. Umowa na czas nieokreślony.....	75
1.11. Zmiana umowy na czas nieokreślony na umowę na czas określony	76
1.12. Praca sezonowa.....	76
1.13. Zmiana rodzaju umowy o pracę a wypowiedzenie zmieniające.....	76
1.14. Zmiana rodzaju umowy na podstawie porozumienia stron	76
2. Umowa o pracę na czas określony	77
2.1. Umowa o pracę na czas określony od dnia 22 lutego 2016 r.	77
2.2. Umowy trwające w dniu 22 lutego 2016 r. a limit umów na czas określony	77
2.3. Umowy na czas określony nieobjęte limitem	77
2.4. Limit umów na czas określony a przedłużenie umowy do dnia porodu.....	78
2.5. Przerwy pomiędzy umowami, a limit 3/33	79
2.6. Umowa o prace sezonowe	80
3. Umowy o pracę z młodocianymi i z dziećmi	80
3.1. Typy umów zawieranych z młodocianymi	80
3.2. Zasady ogólne zawierania umów z młodocianymi	81
3.3. Umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego	81
3.4. Umowa w celu przygotowania zawodowego osób, które nie ukończyły gimnazjum	82
3.5. Umowa w celu przygotowania zawodowego osób, które nie mają 16 lat.....	82

3.6. Nauka zawodu	82
3.7. Umowa o przyuczenie do wykonywania określonej pracy	83
3.8. Zatrudnienie młodocianego przy lekkiej pracy	83
3.9. Zatrudnienie młodocianych a refundacja kosztów zatrudnienia	84
3.10. Umowy o pracę z dziećmi.....	85
3.11. Dokumenty, które należy dołączyć do wniosku o zatrudnienie dziecka	86
4. Szczególne rodzaje umów	86
4.1. Spółdzielcza umowa o pracę.....	86
4.1.1. Zasady ogólne nawiązania spółdzielczej umowy o pracę	86
4.1.2. Umowy o pracę w spółdzielni pracy.....	87
4.2. Świadczenie pracy na podstawie powołania	87
4.2.1. Zasady ogólne nawiązania stosunku pracy na podstawie powołania	87
4.2.2. Wypowiedzenie warunków pracy i płacy powołanemu pracownikowi	89
4.3. Świadczenie pracy na podstawie mianowania	89
4.4. Świadczenie pracy na podstawie wyboru.....	90
4.4.1. Zasady ogólne nawiązania stosunku pracy na podstawie wyboru	90
4.4.2. Stanowiska samorządowe, na które nawiązanie stosunku pracy następuje na podstawie wyboru.....	90
4.5. Umowa o pracę nakładczą	90
4.6. Pozorność umowy o pracę nakładczą	92
4.7. Umowa o pracę tymczasową	92
4.8. Wypożyczanie pracowników	92
5. Dwa etaty w jednej firmie	93
5.1. Warunki zatrudnienia pracownika na dwóch etatach w jednej firmie	93
5.2. Ilość jednocześnie zawartych umów o pracę z jednym pracodawcą.....	93
5.3. Obowiązki pracodawcy zatrudniającego pracownika na drugi etat.....	94
5.4. Dwa etaty u jednego pracodawcy a urlop	94
5.5. Czas pracy pracownika na dwóch etatach.....	95
5.6. Czas pracy na dwóch etatach w wyjaśnieniach Ministerstwa	95
6. Zatrudnienie więźniów	96
6.1. Podstawowe zasady zatrudnienia więźniów	96
6.2. Zatrudnienie więźnia na podstawie skierowania.....	96
6.2.1. Umowa z zakładem karnym	96
6.2.2. Więźniowie wykonujący pracę.....	97
6.2.3. Wynagrodzenie skazanych	97
6.2.4. Urlop więźniów pracujących na podstawie skierowania	97
6.2.5. Obowiązki związane z zatrudnieniem skazanych	98
6.3. Zatrudnienie skazanego na ogólnych zasadach.....	98
6.4. Przepisy regulujące zatrudnienie skazanych	99
7. Oddelegowanie pracownika za granicę	99
7.1. Podstawowe obowiązki związane z oddelegowaniem pracownika za granicę.....	99
7.2. Swoboda delegowania w UE	100
7.3. Wysłanie pracownika za granicę w ramach polecenia wyjazdu służbowego.....	100
7.4. Wysłanie pracownika za granicę.....	100
8. Telepraca	101
8.1. Pojęcie telepracownika i telepracy.....	101
8.2. Podstawa stosowania telepracy.....	102
8.3. Termin uzgodnienia telepracy z pracownikiem	102

8.4. Powierzenie telepracy ze względu na potrzeby pracodawcy.....	102
8.5. Rezygnacja z wykonywania pracy w formie telepracy	102
8.6. Brak zgody pracownika na telepracę	103
8.7. Informacja o warunkach zatrudnienia w przypadku telepracy	103
8.8. Obowiązki pracodawcy zatrudniającego telepracowników	103
8.9. Forma przekazywania informacji w przypadku telepracy.....	104
8.10. Kontrola telepracownika	104
8.11. Zakaz dyskryminacji telepracowników	105
8.12. Obowiązki pracodawcy w zakresie BHP w przypadku telepracowników	105
8.13. Rodzaje umów o pracę, na jakie może być zatrudniony telepracownik	105
8.14. Czas pracy telepracownika.....	106
8.15. Telepracownik a badania lekarskie	106
ROZDZIAŁ III. OBOWIĄZKI PRACODAWCY ZWIĄZANE Z ZATRUDNIENIEM PRACOWNIKA	107
1. Pojęcie pracodawcy	107
2. Spółka cywilna jako pracodawca	107
3. Osoba prawna jako pracodawca	108
4. Reprezentacja pracodawcy w stosunku pracy	108
5. Pojęcie pracownika	108
6. Postępowanie w przypadku zatrudniania pracowników	109
7. Zawieranie umów o pracę	110
7.1. Sporządzenie umowy o pracę	110
7.2. Forma zawarcia umowy o pracę	110
7.3. Niezachowanie formy pisemnej umowy o pracę	111
7.4. Elementy niezbędne umowy o pracę.....	111
7.5. Język umowy o pracę.....	111
7.6. Zasada swobody umów a umowa o pracę.....	112
7.7. Rodzaj pracy	112
7.8. Miejsce pracy.....	113
7.9. „Miejsce pracy” i „siedziba zakładu pracy”	113
7.10. Podróż służbowa a miejsce wykonywania pracy	114
7.11. Wymiar czasu pracy.....	116
7.12. Zmiana rozkładu czasu pracy.....	116
7.13. Wynagrodzenie	116
7.14. Minimalne wynagrodzenie za pracę.....	116
7.15. Termin rozpoczęcia pracy	117
7.16. Dodatkowe klauzule w treści umów	117
7.17. Zakaz konkurencji wobec pracodawcy	117
7.18. Dodatkowe elementy umów o pracę zawartych z pracownikami zatrudnionymi w niepełnym wymiarze	118
7.19. Przedwstępna umowa o pracę	118
7.20. Ustne rokowania a roszczenie o zawarcie umowy o pracę.....	119
7.21. Informacje dla pracownika skierowanego poza obszar UE.....	119
8. Dodatkowa pisemna informacja	119
8.1. Obowiązek wręczenia pisemnej dodatkowej informacji	119
8.2. Treść dodatkowej informacji	120

8.3. Informacja o warunkach zatrudnienia w przypadku telepracy.....	121
8.4. Metody sporządzania dodatkowej informacji.....	121
8.5. Informacja dla pracownika a zmiana warunków zatrudnienia.....	122
8.6. Zmiana wymiaru urlopu a aktualizacja informacji dla pracownika.....	122
8.7. Aktualizacja informacji o warunkach zatrudnienia w wyjaśnieniach MPiPS.....	122
8.8. Nowa umowa o pracę a informacja o warunkach zatrudnienia.....	123
9. Obowiązki związane z zatrudnieniem.....	124
9.1. Dwa wzory kwestionariuszy osobowych.....	124
9.2. Kwestionariusz osobowy w wyjaśnieniach Inspektoratu Pracy.....	124
9.3. Wstępne badania lekarskie.....	125
9.4. Badania wstępne a przerwa pomiędzy kolejnymi umowami.....	126
9.5. Dodatkowe badania niektórych grup zawodowych.....	126
9.6. Badania lekarskie pracowników kierujących pojazdami.....	127
9.7. Niedopełnienie przez pracownika obowiązkowym badaniom lekarskim.....	128
9.8. Zakres danych, których można żądać od pracownika i od osoby ubiegającej się o pracę.....	129
9.9. Dokumenty składane przez pracownika w związku z przyjęciem do pracy.....	130
9.10. Zaświadczenie o niekaralności kandydata do pracy.....	131
9.11. Obowiązki pracodawcy w związku z zatrudnieniem nowego pracownika.....	131
9.12. Zapoznanie z aktami prawa wewnątrzzakładowego.....	131
9.13. Zapoznanie z zakresem obowiązków.....	131
9.14. Obowiązek zapoznania pracownika z zakresem obowiązków a regulamin pracy.....	132
9.15. Forma informacji o zakresie obowiązków.....	132
9.16. Ustalenie stażu pracy nowo zatrudnionego.....	132
9.17. Szkolenie pracowników w zakresie BHP.....	133
9.17.1. Instruktaż ogólny.....	134
9.17.2. Instruktaż stanowiskowy.....	134
9.17.3. Szkolenie podstawowe.....	134
9.18. Informacja o ryzyku zawodowym.....	135
9.19. Obowiązek informowania o ryzyku zawodowym a rodzaj zajmowanego stanowiska.....	135
9.20. Zapewnienie środków ochrony indywidualnej i zbiorowej.....	136
9.21. Odzież i obuwie robocze.....	137
9.22. Odzież robocza dla pracowników zatrudnionych na okres próbny.....	137
9.23. Zakazy dopuszczenia pracowników do pracy.....	138
10. Obowiązek poinformowania różnych organów o zatrudnieniu pracowników.....	138
10.1. Likwidacja obowiązku poinformowania inspekcji pracy i inspekcji sanitarnej.....	138
10.2. Pozostałe informacje przekazywane do Państwowej Inspekcji Pracy.....	138
10.3. Obowiązek zawiadomienia organów egzekucyjnych.....	139
10.4. Ponowne zatrudnienie pracownika po przyznaniu mu emerytury.....	139
10.5. Obowiązek zawiadomienia Urzędu Pracy o wolnych miejscach pracy.....	140
10.6. Brak obowiązku informowania o zatrudnieniu osoby bezrobotnej.....	140
11. Obowiązki pracodawcy z zakresu BHP.....	141
11.1. Zasady ogólne.....	141
11.2. Zapewnienie odpowiednich pomieszczeń pracy.....	141
11.3. Dodatkowe wymogi w przypadku pracy przy obsłudze komputera.....	142
11.4. Służba BHP.....	143
11.5. Służba BHP, a pracodawca zatrudniający do 100 pracowników.....	144
11.6. Komisja BHP.....	144

12. Inne obowiązki związane z zatrudnieniem pracowników.....	144
12.1. Przetwarzanie danych osobowych pracownika.....	144
12.2. Upoważnienie do przetwarzania danych osobowych pracowników.....	145
12.3. Regulamin pracy.....	146
12.4. Regulamin wynagradzania.....	146
12.5. Wpłaty na PFRON.....	146
ROZDZIAŁ IV. DOKUMENTACJA PRACOWNICZA.....	148
1. Obowiązek prowadzenia dokumentacji pracowniczej.....	148
2. Akta osobowe.....	148
2.1. Obowiązek prowadzenia akt osobowych.....	148
2.2. Część A akt osobowych.....	149
2.3. Część B akt osobowych.....	150
2.4. Część C akt osobowych.....	151
2.5. Ogólne zasady prowadzenia akt osobowych.....	152
2.6. Dokumenty specyficzne ze względu na rodzaj zatrudnienia.....	152
2.7. Zajęcie komornicze a akta osobowe.....	152
2.8. Pracownik pracujący na dwa etaty a akta osobowe.....	152
2.9. Dokumenty w aktach osobowych kierowcy.....	152
3. Inna dokumentacja pracownicza.....	153
3.1. Zakres dodatkowej dokumentacji.....	153
3.2. Karta ewidencji czasu pracy.....	154
3.3. Imienna karta wypłacanego wynagrodzenia za pracę.....	154
3.4. Ewidencje dodatkowe.....	154
3.5. Lista obecności.....	155
3.6. Forma prowadzenia dokumentacji pracowniczej.....	155
3.7. Brak ewidencji pracowniczej.....	155
4. Prawo pracownika do wglądu do akt osobowych.....	155
5. Przechowywanie dokumentacji pracowniczej.....	156
6. Przechowywanie list płac w formie elektronicznej.....	156
7. Zasady postępowania z dokumentacją w przypadku likwidacji pracodawcy.....	156
8. Ochrona danych osobowych pracowników.....	157
9. Przetwarzanie danych biometrycznych.....	158
10. Monitoring w zakładzie pracy.....	158
11. Udostępnianie danych osobowych innym podmiotom.....	161
12. Zakres danych udostępnianych związkom zawodowym.....	162
13. Komplet dokumentów niezbędnych przy zatrudnianiu pracownika.....	162
14. Nieprowadzenie dokumentacji pracowniczej.....	163
ROZDZIAŁ V. ZATRUDNIENIE A SKŁADKI ZUS.....	164
1. Zatrudnienie a obowiązki pracodawcy wobec ZUS.....	164
1.1. Zgłoszenie pracowników do ubezpieczeń.....	164
1.2. Obowiązek zgłoszenia członków rodziny do ubezpieczenia zdrowotnego.....	164
1.3. Brak zgłoszenia pracowników.....	165

1.4. Umowa o pracę a inny tytułu ubezpieczenia.....	165
1.5. Umowa o dzieło czy umowa o pracę.....	166
2. Pracownicy – zasady ustalania miejsca opłacania składek od dnia 1 maja 2010 r.	167
2.1. Zasady ogólne określania miejsca podlegania ubezpieczeniu pracowników	167
2.2. Pojęcie „osoby wykonującej pracę najemną w imieniu pracodawcy”.....	167
2.3. Praca najemna w kilku krajach	168
2.4. Pojęcie „znaczej części pracy”.....	169
2.5. Pojęcie „osoby normalnie wykonującej pracę najemną w kilku państwach członkowskich”	169
2.6. Praca najemna dla podmiotu spoza UE wykonywana na terenie kilku państw UE	170
2.7. Rozróżnianie pracy w kilku państwach od oddelegowania pracownika do pracy.....	170
3. Składka na ubezpieczenie zdrowotne pracowników a zaliczki na podatek dochodowy od ich wynagrodzeń	170
4. Porównanie obciążeń w przypadku umowy o pracę i umów cywilnoprawnych.....	172
CZĘŚĆ II. TRWANIE STOSUNKU PRACY.....	175
ROZDZIAŁ I. CZAS PRACY	177
1. Systemy i rozkłady czasu pracy.....	177
1.1. Pojęcie czasu pracy	177
1.1.1. Zasady obliczania czasu pracy	177
1.1.2. Dojazd do pracy a czas pracy.....	178
1.1.3. Stawienie się nietrzeźwego pracownika do pracy a czas pracy.....	178
1.1.4. Pojęcie doby pracowniczej i tygodnia pracy	178
1.1.5. Naruszenie doby pracowniczej po dniu wolnym.....	179
1.1.6. Pojęcie niedzieli oraz dnia wolnego od pracy wynikającego z tytułu pięciodniowego tygodnia pracy	180
1.2. Systemy czasu pracy	181
1.3. Podstawowy system czasu pracy.....	182
1.3.1. Zasady ogólne w przypadku podstawowego systemu czasu pracy	182
1.3.2. Zasady układania grafiku w podstawowym czasie pracy	182
1.4. Możliwość przedłużenia wymiaru czasu pracy ponad 8 godzin na dobę.....	183
1.5. System przerywanego czasu pracy.....	184
1.6. System zadaniowego czasu pracy	185
1.6.1. Zasady stosowania zadaniowego czasu pracy.....	185
1.6.2. Zadaniowy czas pracy kierowców	186
1.6.3. Przedstawiciel handlowy a zadaniowy czas pracy	186
1.6.4. Zadaniowy czas pracy a ilość powierzzonej pracy	187
1.7. Praca w ruchu ciągłym.....	187
1.7.1. Zasady stosowania systemu pracy w ruchu ciągłym.....	187
1.7.2. Praca w ruchu ciągłym a termin wypłaty wynagrodzenia	188
1.7.3. Godziny nadliczbowe w systemie czasu pracy w ruchu ciągłym	188
1.7.4. Stacja paliw a praca w ruchu ciągłym.....	189
1.8. Równoważny czas pracy	189
1.8.1. Zasady stosowania równoważnego czasu pracy.....	189
1.8.2. Równoważny system czasu pracy a godziny nadliczbowe.....	190
1.8.3. Równoważny czas pracy przy dozorze urządzeń	191
1.8.4. Równoważny czas pracy przy pilnowaniu mienia.....	191

1.8.5. Rozwiązanie umowy o pracę w przypadku równoważnego czasu pracy	192
1.8.6. Harmonogram w równoważnym czasie pracy	192
1.9. Indywidualny rozkład czasu pracy	193
1.10. Ruchomy czas pracy	193
1.10.1. Zasady stosowania ruchomego czasu pracy od dnia 23 sierpnia 2013 r.	193
1.10.2. Ruchomy czas pracy a godziny nadliczbowe	194
1.10.3. Tryb wprowadzenia ruchomego czasu pracy	194
1.11. System skróconego tygodnia pracy	195
1.12. System pracy weekendowej	195
1.13. Sposób określania systemów oraz rozkładów czasu pracy	196
1.14. Ustalanie rozkładu czasu pracy	196
2. Rozliczanie czasu pracy (wymiar czasu pracy)	197
2.1. Rozkład czasu pracy	197
2.2. Wymiar czasu pracy	198
2.2.1. Ustalanie wymiaru czasu pracy	198
2.2.2. Wymiar czasu pracy w ruchu ciągłym	199
2.2.3. Wymiar czasu pracy zatrudnionego na część etatu	199
2.2.4. Obliczenie wymiaru czasu pracy za wybrany miesiąc	200
2.2.5. Święto przypadające w dzień wolny od pracy	200
2.2.6. Święto przypadające w innym dniu niż niedziela	200
2.2.7. Dwa święta w jednym tygodniu	201
2.2.8. Święto przypadające w niedzielę a wymiar czasu pracy	201
2.2.9. Święto w dniu wolnym z tytułu pięciodniowego tygodnia pracy	201
2.2.10. Wymiar czasu pracy w 2017 r. dla jednomiesięcznych okresów rozliczeniowych	202
2.2.11. Wymiar czasu pracy w 2017 r. dla dwumiesięcznych okresów rozliczeniowych	202
2.2.12. Wymiar czasu pracy w 2017 r. dla trzymiesięcznych okresów rozliczeniowych	202
2.2.13. Wymiar czasu pracy w 2017 r. dla czteromiesięcznych okresów rozliczeniowych	203
2.2.14. Dni świąteczne w 2017 r.	203
2.2.15. Zmniejszenie norm czasu pracy	203
2.3. Okres rozliczeniowy	204
2.3.1. Podstawowy okres rozliczeniowy	204
2.3.2. Wydłużenie okresu rozliczeniowego	204
2.4. Rozliczanie czasu pracy w przypadku wydłużenia okresu rozliczeniowego	205
2.5. Łączny tygodniowy czas pracy	206
2.6. Nieprzerwany wypoczynek dobowy i tygodniowy	206
2.6.1. Dobowy i tygodniowy okres odpoczynku	206
2.6.2. Prawo do 11-godzinnego nieprzerwanego odpoczynku	206
2.6.3. Termin „równoważny okres wypoczynku”	207
2.6.4. Trzymianowy rozkład pracy	207
2.6.5. Przedłużenie dobowego wymiaru pracy do 24 godzin, a prawo do odpoczynku	208
2.6.6. Ruchomy czas pracy a odpoczynek dobowy	208
2.7. Tydzień pracy dłuższy niż 5-dniowy	209
2.8. Rozwiązanie z pracownikiem umowy w trakcie okresu rozliczeniowego	210
2.9. Rozliczenie czasu pracy w przypadku zakończenia umowy	210
2.10. Praca w wolne soboty	211
2.11. Niedopracowanie godzin w okresie rozliczeniowym	212
2.12. Nierównomierny rozkład czasu pracy w poszczególnych miesiącach okresu rozliczeniowego ..	212
2.13. Kompensata za pracę w wolną sobotę	214
2.14. Czas pracy w podróży służbowej	215

2.15. Podróż służbowa odbywana samochodem pracownika a czas pracy	217
2.16. Praca w niedzielę i święta	217
2.16.1. Dopuszczalność pracy w niedzielę.....	217
2.16.2. Rozszerzenie od dnia 4 marca 2014 r. przypadków pracy dopuszczalnej w niedzielę i święta	218
2.16.3. Zakaz pracy w święta w placówkach handlowych.....	219
2.16.4. Zakaz pracy w święta w placówkach handlowych w wyjaśnieniach Państwowej Inspekcji Pracy.....	219
2.16.5. Zakaz pracy w święta w placówkach handlowych w wyjaśnieniach Ministerstwa.....	221
2.16.6. Obowiązkowa wolna niedziela raz na cztery tygodnie	222
2.16.7. Rekompensata za pracę w niedzielę i święta.....	223
2.16.8. Wynagrodzenie za pracę w niedzielę i święta w przypadku braku zrekompensowania ich dniami wolnymi.....	224
2.16.9. Rozliczenie wynagrodzenia za pracę w święto przypadające w sobotę	225
2.17. Czas podczas przejazdu zakładowym transportem do miejsca pracy.....	226
2.18. Przerwy w pracy	226
2.18.1. 15-minutowa przerwa w pracy.....	226
2.18.2. 60-minutowa przerwa w pracy.....	227
2.18.3. Przerwy w pracy wliczane do czasu pracy.....	227
2.19. Okresy niewliczane do czasu pracy.....	228
2.20. Odpracowywanie wyjść prywatnych a czas pracy	229
3. Praca w godzinach nadliczbowych.....	229
3.1. Polecanie pracy w godzinach nadliczbowych.....	229
3.2. Forma polecenia pracy w godzinach nadliczbowych.....	230
3.3. Zakaz pracy w godzinach nadliczbowych.....	230
3.4. Dodatkowe wynagrodzenie za godziny nadliczbowe.....	230
3.5. Czas wolny za pracę nadliczbową	231
3.6. Zatrudnianie pracowników w dniu wolnym wynikającym z przeciętnie pięciodniowego tygodnia pracy	231
3.7. Praca w godzinach nadliczbowych z tytułu przekroczenia przeciętnej, tygodniowej normy czasu pracy	232
3.8. Kierownik działu a praca w nadgodzinach	233
3.9. Główny księgowy wykonujący pracę na równi z innymi członkami działu	233
3.10. Godziny nadliczbowe a zatrudnienie na niepełny etat	234
3.11. Praca na zasadach dobrowolności na rzecz współpracowników a godziny nadliczbowe.....	234
3.12. Zasady ustalania przekroczenia normy średniotygodniowej.....	234
3.13. Praca w niedzielę i przekroczenie normy tygodniowej czasu pracy.....	236
3.14. Limit godzin nadliczbowych w 2017 r.....	237
3.15. Nadgodziny a świadectwo pracy.....	237
4. Zasady dokumentowania czasu pracy pracowników	238
4.1. Planowanie czasu pracowników	238
4.2. Ewidencja czasu pracy	238
4.3. Forma ewidencji	239
4.4. Zasady prowadzenia karty czasu pracy.....	239
4.5. Pracownicy, dla których ewidencję czasu pracy prowadzi się w uproszczonej formie.....	239
4.6. Przechowywanie dokumentacji kadrowej i kadrowo-płacowej	240
4.7. Podmiot zobowiązany do udowodnienia czasu pracy.....	240
4.8. Obwieszczenie o czasie pracy.....	240
4.9. Sposób zmiany rozkładu czasu pracy	241

5. Inne zagadnienia związane z czasem pracy	242
5.1. Czas pracy a dyżur pracownika	242
5.1.1. Dyżur pracownika	242
5.1.2. Wynagrodzenie za czas dyżuru	242
5.1.3. Efektywna praca w czasie dyżuru	243
5.1.4. Dyżur w domu	243
5.1.5. Pojęcie dyżuru domowego	243
5.1.6. Rekompensata za dyżur pełniony poza domem pracownika	244
5.2. Praca w porze nocnej	244
5.3. Wykonywanie w nocy prac szczególnie niebezpiecznych	245
5.4. Czas pracy pracowników niepełnosprawnych	245
5.4.1. Czasu pracy pracowników niepełnosprawnych od dnia 10 lipca 2014 r.	245
5.4.2. Przedłożenie po przerwie kolejnego orzeczenia o niepełnosprawności a skrócona norma czasu pracy	246
5.4.3. Pracownik niepełnosprawny zatrudniony przy pilnowaniu	247
5.4.4. Wynagrodzenie miesięczne a skrócona norma czasu pracy pracownika niepełnosprawnego	247
5.5. Czas pracy pracowników młodocianych	249
5.5.1. Wymiar czasu pracy pracowników młodocianych	249
5.5.2. Wymiar czasu młodocianego zatrudnionego w czasie ferii szkolnych	250
5.5.3. Młodociany zatrudniony przy lekkiej pracy podczas roku szkolnego	250
5.5.4. Zatrudnianie młodocianych na drugiej zmianie	250
5.6. Czas pracy kadry kierowniczej	250
5.7. Czas pracy pracowników uprawnionych do urlopu wychowawczego	251
5.8. Sankcje za naruszenie przepisów o czasie pracy	252
5.9. Dane w regulaminie pracy dotyczące czasu pracy	252
ROZDZIAŁ II. WYNAGRODZENIE ZA PRACĘ	254
1. Zasady ogólne	254
1.1. Pojęcie „wynagrodzenia za pracę”	254
1.2. Podstawowe składniki wynagrodzenia	254
1.3. Ogólne zasady wypłaty wynagrodzeń	255
1.4. Ustalanie wynagrodzenia za pracę	256
1.5. Określenie w umowie o pracę innego wynagrodzenia niż wynikające z regulaminu wynagrodzania	257
1.6. Dodatkowa praca wykonywana w normalnym czasie pracy	257
1.7. Formy określania wynagrodzenia	257
1.8. Składniki wynagrodzenia za pracę	258
1.9. Dodatkowe składniki wynagrodzenia	258
1.10. Premia a nagroda	259
1.11. Brak wypłaty premii	259
1.12. Premia uznaniowa (nagroda)	259
1.13. Premia uznaniowa przewidziana w regulaminie	260
1.14. Wynagrodzenie za czas niewykonywania pracy	260
1.15. Wynagrodzenie za przepracowaną część miesiąca	261
1.16. Wynagrodzenie za miesiąc, w którym pracownik podjął pracę	262
1.17. Wynagrodzenie za jeden dzień pracy	263
1.17.1. Obliczanie wynagrodzenia za jeden dzień pracy w przypadku nieobecności z powodu choroby	263

1.17.2. Wynagrodzenie za jeden dzień pracy w 31-dniowym miesiącu – w świetle wyjaśnień Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej	264
1.17.3. Obliczanie wynagrodzenia za jeden dzień pracy w przypadku nieobecności z powodu innego niż choroba	266
1.18. Gotowość do pracy i przestój	266
1.18.1. Gotowość do pracy	266
1.18.2. Niedopracowanie godzin w okresie rozliczeniowym	267
1.18.3. Wynagrodzenie za czas dyżuru	267
1.18.4. Zasady ogólne ustalania wynagrodzenia w przypadku przestoju	268
1.18.5. Przestój spowodowany warunkami atmosferycznymi	269
1.18.6. Gotowość do pracy a praca u innego pracodawcy	269
1.19. Wynagrodzenie za czas powstrzymania się od pracy na skutek zagrożenia	269
1.20. Nieobecności w pracy, za które pracownikowi przysługuje wynagrodzenie	269
1.21. Wadliwe wykonanie pracy a wynagrodzenie	272
1.22. Ochrona wynagrodzenia za pracę	272
1.23. Udostępnianie dokumentów płacowych dla pracowników	273
1.24. Naruszenie przepisów w zakresie wynagrodzeń	273
1.25. Zniżenie lub zawyżenie wynagrodzenia	273
1.26. Wynagrodzenie w walucie obcej od dnia 24 stycznia 2009 r.	274
1.27. Praca w porze nocnej	274
1.27.1. Dodatek za pracę w porze nocnej	274
1.27.2. Minimalna kwota dodatku za pracę w porze nocnej w 2017 r.	275
1.27.3. Skutki nieokreślenia przez pracodawcę pory nocnej	275
1.27.4. Wysokość dodatku za pracę w porze nocnej	275
1.27.5. Dodatek za pracę w nocy na przełomie roku w wyjaśnieniach Państwowej Inspekcji Pracy	276
1.28. Zmiana wysokości wynagrodzenia na korzyść pracownika	276
1.29. Podwyżki wynagrodzeń a pracownicy na urlopie macierzyńskim	276
1.30. Nagroda jubileuszowa	277
1.30.1. Uprawnienia do nagrody jubileuszowej	277
1.30.2. Nabycie prawa do nagrody jubileuszowej	277
1.31. Dodatek wyrównawczy	278
1.32. Dodatek za rozłąkę	278
1.33. Wynagrodzenie, a nieważność aneksu do umowy o pracę	280
1.34. Zmiana wysokości wynagrodzenia od dnia 1 stycznia 2017 r., a obowiązki pracodawcy	280
1.35. Zmiana wysokości niektórych świadczeń ze stosunku pracy	280
1.36. Wynagrodzenie młodocianych	281
1.36.1. Wynagrodzenie młodocianych w okresie nauki zawodu	281
1.36.2. Wynagrodzenie młodocianych w przypadku umowy o pracę w celu przyuczenia do wykonywania określonej pracy	281
1.36.3. Wynagrodzenie młodocianych przy pracach lekkich	282
1.37. Ujawnienie przez pracodawcę wynagrodzenia pracownika	282
1.38. Wynagrodzenie za czas wezwania do stawienia się przed sądem	282
1.39. Zmiana wielkości etatu w trakcie miesiąca, a wysokość wynagrodzenia	283
2. Wyplata wynagrodzenia	284
2.1. Termin wypłaty wynagrodzenia	284
2.2. Forma wypłaty wynagrodzenia za pracę	285
2.3. Opóźnienie w wypłacie wynagrodzenia za pracę	285
2.4. Skutki nieterminowej wypłaty wynagrodzenia	285

2.5. Opóźnienie w wypłacie wynagrodzenia z przyczyn niezależnych.....	286
2.6. Wypłata wynagrodzenia osobie trzeciej.....	286
2.7. Termin wypłaty nagrody.....	287
3. Potrącenia z wynagrodzenia za pracę.....	287
3.1. Zasady dokonywania potrąceń z wynagrodzenia za pracę.....	287
3.2. Kwota wolna od potrąceń.....	289
3.3. Kwota wolna od potrąceń a ubezpieczenie zdrowotne.....	289
3.4. Zasady dokonywania potrąceń ustawowych.....	289
3.5. Zbieg egzekucji należności alimentacyjnych i niealimentacyjnych a kolejność potrąceń.....	291
3.6. Potrącenia dobrowolne.....	292
3.7. Zbieg potrąceń dobrowolnych i ustawowych.....	293
3.8. Zgoda pracownika na potrącenie z wynagrodzenia przyszłych niedoborów.....	293
3.9. Minimalne wynagrodzenie za pracę a potrącenie z wynagrodzenia.....	293
3.10. Potrącenie komornicze z odprawy pieniężnej.....	294
3.11. Potrącenie alimentów z wynagrodzenia za pracę.....	294
3.12. Pojęcie „świadczenia alimentacyjnego”.....	295
3.13. Odliczanie nadpłaconego pracownikowi wynagrodzenia.....	296
3.14. Etapy egzekucji z wynagrodzenia za pracę.....	296
3.15. Odprawy i nagrody jubileuszowe a kwota wolna od potrąceń.....	297
3.16. Potrącanie nadpłaconych wynagrodzeń.....	298
3.17. Egzekucja komornicza ze świadczeń z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.....	298
3.18. Pracownik zatrudniony na część etatu, a kwota wolna od potrąceń.....	299
3.19. Potrącenie z wynagrodzenia zaległych składek ZUS.....	300
4. Wynagrodzenie za godziny nadliczbowe.....	302
4.1. Elementy wynagrodzenia za godziny nadliczbowe.....	302
4.2. Pojęcie „normalne” wynagrodzenie.....	302
4.3. Podstawa obliczenia dodatku za pracę w godzinach nadliczbowych.....	302
4.4. Dodatkowe wynagrodzenie za godziny nadliczbowe.....	302
4.5. Dodatki za pracę w niedzielę i za pracę w godzinach nadliczbowych.....	303
4.6. Obliczanie wynagrodzenia za pracę nadliczbową.....	304
4.7. Wynagrodzenie za pracę nadliczbową przy braku określenia wynagrodzenia w stawce godzinowej lub miesięcznej.....	305
4.8. Zasady obliczania stawki za godzinę pracy ponadnormatywnej.....	306
4.9. Ryczałt za pracę w godzinach nadliczbowych.....	307
4.10. Ryczałt za godziny nadliczbowe a ewidencja czasu pracy.....	307
4.11. Ryczałtowe wynagrodzenie za godziny nadliczbowe a nieobecność w pracy.....	308
4.12. Kierownicy a wynagrodzenie za nadgodziny.....	308
4.13. Stała praca kierownika w nadgodzinach.....	309
4.14. Wysokość dodatku w przypadku nieudzielania dnia wolnego w zamian za pracę w dniu wolnym od pracy.....	309
4.15. Wynagrodzenie za pracę w niedzielę i święta.....	310
4.16. Praca w niedzielę i święta w nadgodzinach.....	310
4.17. Przejście na czas zimowy, a wynagrodzenie ze godziny nadliczbowe.....	313
4.18. Ilość dodatków za pracę w niedzielę w wyjaśnieniach Głównego Inspektora Pracy.....	314
5. Wynagrodzenie za czas urlopu.....	315
5.1. Wynagrodzenie za urlop wypoczynkowy.....	315
5.2. Podstawa wynagrodzenia za urlop wypoczynkowy i ekwiwalent urlopowy.....	315
5.3. Składniki wyłączane przy obliczaniu wynagrodzenia za urlop.....	316

5.4. Składniki wynagrodzenia uwzględniane przy obliczaniu podstawy wynagrodzenia urlopowego	317
5.4.1. Składniki wynagrodzenia określone stawką miesięczną w stałej wysokości	317
5.4.2. Umowa zlecenia a wynagrodzenie urlopowe.....	317
5.4.3. Pozostałe składniki wynagrodzenia przysługujące za okres nie dłuższy niż jeden miesiąc	318
5.4.4. Wynagrodzenie urlopowe a godzinowy wymiar urlopu	318
5.4.5. Wynagrodzenie za urlop u pracownika zatrudnionego w równoważnym czasie pracy ...	318
5.4.6. Premia a podstawa wymiaru wynagrodzenia urlopowego	319
5.4.7. Podwyżka wynagrodzenia a wynagrodzenie za czas urlopu	319
5.4.8. Choroba pracownika a wynagrodzenie za urlop	320
5.4.9. Składniki wynagrodzenia wypłacane za okresy dłuższe niż miesiąc	320
5.4.10. Pojęcie świadczenia periodycznego	320
5.4.11. Premia uznaniowa a wynagrodzenie urlopowe	321
5.4.12. Ryczałt za używanie samochodu a podstawa wymiaru wynagrodzenia urlopowego.....	321
5.5. Wynagrodzenie za urlop wypoczynkowy w wyjaśnieniach Państwowej Inspekcji Pracy	321
6. Wynagrodzenie za czas choroby	323
6.1. Wynagrodzenie za okres choroby	323
6.2. Wynagrodzenie chorobowe dla pracowników po 50. roku życia.....	324
6.3. Brak prawa do zasiłku a wynagrodzenie chorobowe	325
6.4. Wysokość wynagrodzenia za czas choroby	325
6.5. Ustalanie podstawy wymiaru wynagrodzenia za czas choroby.....	326
6.6. Pracownicy zatrudnieni krócej niż 12 miesięcy a podstawa wymiaru	326
6.7. Podstawa wymiaru wynagrodzenia za czas choroby.....	326
6.8. Zmiana pracodawcy a wynagrodzenie za czas choroby.....	327
6.9. Niezdolność do pracy przed upływem pełnego miesiąca	327
6.10. Nieobecności usprawiedliwione a podstawa wymiaru	328
6.11. Zmiana umowy o pracę a podstawa wymiaru	329
6.12. Podstawa wymiaru wynagrodzenia chorobowego – wynagrodzenie wypłacone czy należne.....	331
6.13. Termin wypłaty wynagrodzenia a podstawa wymiaru wynagrodzenia chorobowego.....	331
6.14. Składniki wynagrodzenia niemające wpływu na podstawę wymiaru.....	332
6.15. Premia a podstawa wymiaru wynagrodzenia za czas choroby od dnia 12 listopada 2009 r.	333
6.16. Premia a podstawa wymiaru wynagrodzenia za czas choroby do dnia 11 listopada 2009 r.	333
6.17. Składniki wynagrodzenia wliczane do podstawy wymiaru.....	334
6.18. Ponowna niezdolność do pracy a podstawa wymiaru	334
6.19. Minimalna podstawa wymiaru	335
6.20. Choroba w czasie urlopu bezpłatnego.....	335
6.21. Choroba na przełomie roku.....	335
7. Odprawy.....	337
7.1. Odprawa rentowa lub emerytalna	337
7.2. Wcześniejsza emerytura a odprawa emerytalna.....	337
7.3. Odprawa emerytalna dla byłego pracownika	337
7.4. Odprawa pośmiertna.....	337
7.5. Odprawa dla osoby powołanej do służby wojskowej.....	338
7.6. Odprawa dla pracownika powołanego pierwszy raz do służby wojskowej.....	338
8. Należności z tytułu podróży służbowej	339
8.1. Podróże służbowe od dnia 1 marca 2013 r.....	339
8.2. Zwrot kosztów przejazdu w podróży służbowej krajowej i zagranicznej	339
8.3. Zwrot pracownikowi innych niezbędnych wydatków.....	340

8.4. Termin i zasady rozliczenia podróży służbowej	340
8.5. Należności przysługujące pracownikowi oddelegowanemu w krajową podróż służbową.....	341
8.5.1. Diety w podróży służbowej krajowej	341
8.5.2. Sposób zmniejszania częściowej diety krajowej.....	343
8.5.3. Koszty noclegu w podróży służbowej krajowej.....	344
8.5.4. Koszty dojazdów w podróży służbowej krajowej.....	344
8.5.5. Posiłek profilaktyczny a wysokość diety w podróży służbowej	345
8.6. Delegacja zagraniczna	345
8.6.1. Pojęcie zagranicznej podróży służbowej	345
8.6.2. Diety i inne należności z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju	345
8.6.3. Data przekroczenia granicy a początek i koniec zagranicznej podróży służbowej	346
8.6.4. Liczenie czasu podróży służbowej.....	347
8.6.5. Rozliczenie diety	347
8.6.6. Wysokość diety, a docelowy kraj podróży	348
8.6.7. Zwrot kosztów przejazdu.....	350
8.6.8. Zwrot kosztów dojazdów – ryczałty	350
8.6.9. Zwrot kosztów noclegów.....	351
8.6.10. Zwrot kosztów leczenia	351
8.6.11. Inne wydatki poniesione przez pracownika	352
8.6.12. Rozliczanie kosztów podróży służbowych poza granicami kraju	352
8.6.13. Zasady rozliczania kosztów zagranicznych podróży służbowych w jednostkach spoza sfery budżetowej.....	353
8.7. Ryczałt za używanie prywatnych samochodów	354
8.8. Rozliczanie podróży służbowej w wyjaśnieniach Ministerstwa Pracy	354
8.9. Delegacje przedstawicieli handlowych w wyjaśnieniach Państwowej Inspekcji Pracy	355
8.10. Stałe wykonywanie pracy w różnych miejscowościach, a podróż służbowa	356
9. Wynagrodzenie a składki ZUS	357
9.1. Rozliczanie składek ZUS należnych od wynagrodzeń pracowników	357
9.2. Data wypłaty wynagrodzenia a data ujęcia w raportach rozliczeniowych	357
9.3. Roczne ograniczenie podstawy wymiaru składek.....	358
9.4. Podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne.....	358
9.5. Wyłączenia z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.....	359
9.6. Podróże służbowe	363
9.7. Koszty jazdy lokalnej dla pracownika	363
9.8. Kilometrówka i ryczałt wjazdach lokalnych.....	364
9.9. Wysokość składki na ubezpieczenie zdrowotne	364
10. Obowiązek określenia w umowie o pracę kwoty brutto wynagrodzenia	366
ROZDZIAŁ III. URLOPY WYPOCZYNKOWE.....	369
1. Prawo do urlopu wypoczynkowego	369
2. Wyliczanie urlopu	369
2.1. Wymiar urlopu wypoczynkowego	369
2.2. Urlop wypoczynkowy pracownika zatrudnionego w niepełnym wymiarze czasu pracy	369
2.3. Niepełny wymiar czasu pracy a urlop dłuższy niż 26 dni	370
2.4. Niepełny wymiar czasu pracy a metoda zaokrąglania wymiaru urlopu	370
2.5. Wymiar urlopu dla pracowników niepełnoetatowych w wyjaśnieniach Państwowej Inspekcji Pracy.....	370

2.6. Podjęcie pracy po raz pierwszy, a wymiar urlopu.....	372
2.6.1. Nabycie prawa do urlopu wypoczynkowego przez pracownika podejmującego pracę po raz pierwszy.....	372
2.6.2. Pierwsza praca na część etatu a wymiar urlopu	372
2.6.3. Podjęcie pracy w końcu roku, a urlop za następny rok kalendarzowy	373
2.6.4. Podjęcie pierwszej pracy w grudniu a wymiar urlopu	373
2.6.5. Zmiana pracodawcy przez pracownika podejmującego pracę po raz pierwszy	373
2.6.6. Zasady liczenia miesiąca okresu zatrudnienia dla nabycia prawa do urlopu	374
2.6.7. Liczenie terminów w wyjaśnieniach Ministerstwa Pracy	374
2.6.8. Podjęcie pracy 2 stycznia a wymiar urlopu	376
2.6.9. Zwolnienie lekarskie a prawo do pierwszego urlopu.....	377
2.7. Zmniejszenie i zwiększenie czasu pracy a wymiar urlopu.....	377
2.8. Zasady udzielania urlopu wypoczynkowego na godziny	378
2.9. Ustanie stosunku pracy, a wymiar urlopu	378
2.10. Inne przypadki udzielania urlopu proporcjonalnego	379
2.11. Urlop dla pracowników zatrudnionych w systemie równoważnych norm czasu pracy.....	380
2.12. Pracownik zatrudniony u dwóch pracodawców	381
2.13. Zaokrąglenie wymiaru urlopu	381
2.14. Nabycie prawa do urlopu a urlop bezpłatny.....	382
2.15. Urlop bezpłatny a wymiar urlopu.....	382
2.16. Nabycie prawa do urlopu a długotrwała choroba	383
2.17. Nabycie prawa do dłuższego urlopu w trakcie roku kalendarzowego.....	383
2.18. Urlop pracowników sezonowych	384
2.19. Rozwiązanie umowy o pracę w związku z przejściem na emeryturę a wymiar urlopu.....	384
2.20. Data otrzymania oświadczenia o rozwiązaniu umowy bez wypowiedzenia a ekwiwalent za urlop	385
3. Okresy uwzględniane przy wyliczaniu stażu do urlopu.....	385
3.1. Okresy podlegające zaliczeniu do stażu urlopowego	385
3.2. Jednoczesne zatrudnienie u dwóch pracodawców	387
3.3. Własna działalność gospodarcza pracownika a wymiar urlopu	387
3.4. Prowadzenie gospodarstwa rolnego.....	388
3.5. Okresy pracy za granicą.....	388
3.6. Okresy pobierania stypendium i zasiłku dla bezrobotnych	389
3.7. Okres otrzymywania okresowego zasiłku gwarantowanego.....	389
3.8. Służba wojskowa a staż pracy do wymiaru urlopu	389
3.9. Zastępcza służba poborowych	390
3.10. Praca nakładcza.....	391
3.11. Praca podczas odbywania kary pozbawienia wolności	391
3.12. Inne okresy wliczane do stażu urlopowego.....	392
3.13. Praktyki zawodowe	392
3.14. Zaliczanie okresów nauki do stażu urlopowego.....	393
3.15. Pobieranie nauki w okresie zatrudnienia.....	393
3.16. Data uzyskania absolutorium, czy obrony pracy magisterskiej.....	394
3.17. Licencjat, a staż urlopowy.....	394
3.18. Brak świadectwa ukończenia szkoły, a staż urlopowy	394
4. Udzielanie urlopu	395
4.1. Przesunięcie terminu urlopu	395
4.2. Odwołanie z urlopu.....	395
4.3. Termin udzielenia zaległego urlopu.....	395
4.4. Urlop na żądanie	396

4.4.1. Wniosek o urlop na żądanie	396
4.4.2. Termin zgłoszenia żądania o udzielenie urlopu poza planem urlopów	397
4.4.3. Brak zgody na urlop na żądanie, a rozwiązanie umowy o pracę	397
4.4.4. Prawo pracodawcy do odmowy udzielenia urlopu na żądanie	397
4.4.5. Wymiar urlopu na żądanie	398
4.4.6. Urlop na żądanie a wymiar urlopu	398
4.4.7. Odwołanie z urlopu na żądanie	399
4.5. Urlop krótszy niż dzień pracy	399
4.6. Kolejna umowa z tym samym pracownikiem a udzielanie urlopu	399
4.7. Podział urlopu na części	400
4.8. Planowanie wykorzystania urlopów	400
4.9. Plan urlopów	401
4.10. Urlop nieprzewidziany w planie urlopów, a brak zgody pracodawcy	402
4.11. Urlop pracownika nieobjętego planem urlopów	402
4.12. Przesunięcie terminu urlopu	403
4.13. Przypadki, gdy przesunięcie terminu urlopu jest obowiązkowe	404
4.14. Wniosek o przesunięcie urlopu	404
4.15. Przerwanie rozpoczętego urlopu wypoczynkowego	405
4.16. Przerwanie urlopu z powodu niezdolności pracownika do pracy	406
4.17. Samodzielny powrót pracownika z urlopu	406
4.18. Choroba dziecka a przerwanie lub przesunięcie urlopu	406
4.19. Odwołanie z urlopu wypoczynkowego	407
4.20. Odwołanie z urlopu w celu wręczenia wypowiedzenia umowy o pracę	407
4.21. Udzielanie urlopu zaległego	407
4.22. Samodzielne rozpoczęcie zaległego urlopu przez pracownika	408
4.23. Możliwość wysłania pracownika na zaległy urlop bez jego zgody	408
4.24. Udzielenie zaległego urlopu w ostatnich dniach września	409
5. Ekwiwalent za urlop	409
5.1. Ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany urlop wypoczynkowy	409
5.2. Obliczanie ekwiwalentu za urlop	410
5.3. Podstawa obliczania ekwiwalentu za urlop	410
5.4. Powołanie do odbycia przeszkolenia wojskowego a ekwiwalent za urlop	411
5.5. Zgoda nowego pracodawcy na udzielenie pełnego urlopu a ekwiwalent za urlop	411
5.6. Dodatek stażowy a ekwiwalent za urlop	412
5.7. Ekwiwalent w przypadku braku 3-miesięcznego okresu pracy	412
5.8. Podstawa wymiaru ekwiwalentu za urlop zaległy za wcześniejsze lata	413
5.9. Obliczanie współczynnika do wyliczenia ekwiwalentu za urlop	413
5.10. Korzystniejszy współczynnik do obliczenia ekwiwalentu	414
5.11. Współczynnik do obliczenia ekwiwalentu za zaległy urlop	415
5.12. Ekwiwalent za urlop pracownika niepełnoetatowego	415
5.13. Ekwiwalent za urlop dla pracownika niepełnoetatowego w urzędowych wyjaśnieniach	415
6. Urlop dla niepełnosprawnych pracowników	416
6.1. Udzielanie urlopu pracownikom niepełnosprawnym	416
6.2. Pracownik niepełnosprawny zatrudniony na część etatu	417
6.3. Nabycie prawa do dodatkowego urlopu przez osobę niepełnosprawną	418
6.4. Prawo do dodatkowego urlopu wypoczynkowego a wniosek osoby niepełnosprawnej	419
6.5. Zwolnienie pracownika w kilka dni po nabyciu prawa do dodatkowego urlopu	419
6.6. Udział w turnusie rehabilitacyjnym	419

7. Inne szczególne przypadki dotyczące udzielania urlopów	420
7.1. Urlop dla zatrudnionych w równoważnym czasie pracy	420
7.2. Urlop dla zatrudnionych w zadaniowym czasie pracy	420
7.3. Urlop wypoczynkowy po urlopie macierzyńskim	421
7.4. Urlop macierzyński a urlop na przełomie roku	421
7.5. Urlop wypoczynkowy po urlopie wychowawczym	422
7.6. Urlop w okresie wypowiedzenia umowy o pracę	423
7.7. Urlopy pracowników młodocianych	423
7.8. Urlop pracownika młodocianego w roku rozwiązania umowy o pracę	424
7.9. Urlopy nauczycieli	425
7.10. Urlop pracownika tymczasowego	425
8. Pozostałe zagadnienia związane z udzielaniem urlopu	426
8.1. Zmiana pracodawcy w trakcie miesiąca, a urlop wypoczynkowy	426
8.2. Informacja o urlopie w treści świadectwa pracy	426
8.3. Przedawnienie prawa do urlopu	427
8.4. Urlop wychowawczy a przedawnienie prawa do urlopu wypoczynkowego	428
8.5. Przedawnienie roszczenia o ekwiwalent za urlop	429
8.6. Okres, za który przyznano odszkodowanie na podstawie art. 56 k.p., a prawo do urlopu wypoczynkowego	429
8.7. Zrzeczenie się urlopu i ekwiwalentu za urlop	430
9. Urlop a składki ZUS	430
9.1. Ekwiwalent za urlop wypoczynkowy	430
9.2. Świadczenie urlopowe wypłacane w wyższej kwocie niż odpis podstawowy	431
ROZDZIAŁ IV. BEZPIECZEŃSTWO I HIGIENA PRACY	433
1. Podstawowe obowiązki pracodawcy w zakresie BHP	433
2. Obowiązki BHP w zakresie pierwszej pomocy i ochrony przeciwpożarowej	435
3. Informacje z zakresu BHP przekazywane pracownikom	435
4. Obowiązki pracodawców wykonujących pracę w tym samym miejscu	436
5. Strażak i osoba zobowiązana do udzielania pierwszej pomocy	437
6. Kwalifikacje strażaka	437
7. Możliwość wystąpienia zagrożeń w firmie, a obowiązki pracodawcy	439
8. Wykaz prac wymagających asekuracji	439
9. Prawo pracownika do powstrzymania się od wykonywanej pracy	439
10. Ryzyko zawodowe	440
11. Apteczki i punkty pierwszej pomocy w zakładzie pracy	440
12. Badania lekarskie pracowników	441
12.1. Okresowe i wstępne badania lekarskie	441
12.2. Aktualność badań lekarskich	442
12.3. Osoby podlegające wstępnym badaniom lekarskim	442
12.4. Badania wstępne a przerwa pomiędzy kolejnymi umowami	442
12.5. Badania lekarskie u innego pracodawcy a obowiązki nowego pracodawcy	443
12.6. Obowiązek skierowania pracownika na badania kontrolne	443
12.7. Choroba pracownika, a okresowe badania lekarskie	444
12.8. Dopuszczenie pracownika do pracy bez badań lekarskich	444

12.9. Zaświadczenie o braku przeciwwskazań do podjęcia nauki, a wstępne badania lekarskie młodocianych	444
12.10. Badania do celów sanitarnych.....	444
12.11. Stwierdzenie u pracownika objawów chorobowych a odsunięcie pracownika od pracy	445
13. Szkolenia BHP	445
13.1. Szkolenia BHP pracowników	445
13.2. Częstotliwość szkoleń BHP	445
13.3. Szkolenie pracodawcy	446
13.4. Podmiot przeprowadzający szkolenie BHP	446
13.5. Program szkolenia BHP	446
13.6. Szkolenia wstępne BHP	447
13.7. Szkolenia okresowe BHP.....	448
13.8. Szkolenia BHP samozatrudnionych.....	449
14. Służba BHP	450
14.1. Działalność służby BHP	450
14.2. Kwalifikacje służby BHP.....	451
14.3. Obowiązek utworzenia służby BHP.....	452
14.4. Powierzenie zadań służby BHP specjalście spoza zakładu pracy	452
15. Komisja bezpieczeństwa i higieny pracy.....	453
16. Pomiar czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy.....	453
17. Pojęcie „czynniki szkodliwe dla zdrowia”	454
18. Podmioty uprawnione do dokonywania badań czynników szkodliwych.....	454
19. Posiłki i napoje profilaktyczne	454
19.1. Obowiązek zapewnienia napojów.....	454
19.2. Obowiązek zapewniania profilaktycznych posiłków i napojów	455
19.3. Ekwiwalent za posiłki i napoje profilaktyczne.....	456
20. Środki ochrony indywidualnej, odzież i obuwie robocze	456
20.1. Ewidencja środków ochrony indywidualnej, odzieży i obuwia roboczego.....	456
20.2. Pojęcie – środki ochrony indywidualnej	456
20.3. Zasady przydziału środków ochrony indywidualnej, odzieży i obuwia roboczego.....	457
20.4. Środki ochrony w stolarni	457
20.5. Przykładowa tabela przydziału odzieży i obuwia roboczego.....	458
20.6. Ekwiwalent za używanie i pranie odzieży roboczej.....	458
21. Pomieszczenia pracy	459
21.1. Zapewnienie odpowiednich pomieszczeń pracy	459
21.2. Lokalizacja pomieszczeń	459
21.3. Temperatura w pomieszczeniach pracy	460
21.4. Powierzchnia pomieszczeń pracy	460
21.5. Wysokość pomieszczeń stałej pracy	460
21.6. Wysokość pomieszczeń czasowej pracy	461
21.7. Budowa i przebudowa pomieszczeń pracy bez opinii rzeczoznawców.....	461
22. Zapewnienie pracownikom środków higieny	461
23. Dermatologiczne środki ochrony indywidualnej	462
24. Praca przy komputerze	463
24.1. Organizacja stanowiska pracy przy komputerze	463

24.2. Pojęcie „monitor ekranowy”	463
24.3. Wymogi dotyczące stanowiska pracy z monitorem ekranowym	463
24.4. Zakup okularów do pracy przy monitorze ekranowym	464
24.5. Warunki refundacji pracownikowi okularów	465
24.6. Praca przy komputerze pracownicy w ciąży	465
25. Obowiązek urządzenia jadalni	466
26. Choroby zawodowe	466
26.1. Warunki uznania danej choroby za chorobę zawodową	466
26.2. Choroby inne niż wymienione w katalogu chorób zawodowych	466
26.3. Zasady postępowania w przypadku podejrzenia choroby zawodowej	466
26.4. Obowiązki pracodawcy w przypadku stwierdzenia lub podejrzenia choroby zawodowej	467
26.5. Wykaz chorób zawodowych	467
27. Wypadki przy pracy	468
27.1. Pojęcie wypadku przy pracy	468
27.2. Nagłość zdarzenia	469
27.3. Ukąszenie przez kleszcza a nagłość zdarzenia	469
27.4. Przyczyna zewnętrzna wypadku przy pracy	470
27.5. Związek wypadku z pracą	470
27.6. Spożywanie alkoholu w czasie pracy a wypadek przy pracy	470
27.7. Zawał lub wylew a wypadek przy pracy	471
27.8. Wypadek w czasie przerwy w świadczeniu pracy	471
27.9. Wadliwe orzeczenie lekarskie jako przyczyna wypadku przy pracy	474
27.10. Związek miejscowy i czasowy wypadku z pracą	474
27.11. Termin zgłoszenia się do lekarza a wypadek przy pracy	474
27.12. Rodzaje wypadków przy pracy	474
27.13. Wypadki traktowane na równi z wypadkiem przy pracy	475
27.14. Wypadki przy pracy i choroby zawodowe	476
27.15. Zawiadomienie Państwowej Inspekcji Pracy	476
27.16. Zabezpieczenie miejsca wypadku	477
27.17. Zespół powypadkowy	477
27.18. Obowiązek powołania zespołu powypadkowego	478
27.19. Protokół powypadkowy	478
27.20. Rola protokołu powypadkowego	479
27.21. Wypadek w drodze do pracy a wydłużenie drogi przez pracownika	479
27.22. Roszczenia uzupełniające w przypadku wypadku przy pracy	480
27.23. Obowiązek przechowywania dokumentów dotyczących wypadku przy pracy	480
28. Świadczenia z ubezpieczenia wypadkowego	480
28.1. Rodzaje świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych	480
28.2. Osoby, którym nie przysługują świadczenia z ubezpieczenia wypadkowego	481
28.3. Pojęcie choroby zawodowej	481
28.4. Jednorazowe odszkodowanie	481
28.5. Dwukrotne pobranie przez pracownika jednorazowego odszkodowania za wypadek przy pracy	483
28.6. Podmioty dokonujące wypłaty zasiłku chorobowego	483
28.7. Świadczenia rehabilitacyjne	483
28.8. Protokół powypadkowy a ustalenia ZUS	484
29. Świadczenia BHP a składki ZUS i podatek dochodowy	487
29.1. Posiłki profilaktyczne i napoje a składki ZUS	487

29.2. Środki higieny osobistej a składki ZUS	487
29.3. Odzież i obuwie robocze a składki ZUS	488
29.4. Napoje wydawane wszystkim pracownikom a składki ZUS.....	488
29.5. Ekwiwalent za użyte przy wykonywaniu pracy narzędzia lub materiały pracownika a składki ZUS	489
29.6. Okulary dla pracowników w wyjaśnieniach Ministerstwa Finansów	489
ROZDZIAŁ V. UPRAWNIENIA ZWIĄZANE Z RODZICIELSTWEM I MACIERZYŃSTWEM	492
1. Ochrona kobiet w okresie ciąży.....	492
2. Urlopy przysługujące w związku z urodzeniem dziecka	493
3. Urlop macierzyński	494
3.1. Zasady udzielania urlopu macierzyńskiego	494
3.2. Podział urlopu macierzyńskiego pomiędzy rodzicami w drodze porozumienia.....	495
3.3. Podział urlopu macierzyńskiego pomiędzy rodzicami w przypadku niezdolności matki do samodzielnej egzystencji.....	496
3.4. Zgon ubezpieczonej matki dziecka, a urlop macierzyński ojca	496
3.5. Porzucenie dziecka przez pracownicę matkę, a urlop macierzyński	497
3.6. Zgon nieubezpieczonej matki dziecka, porzucenie przez nią dziecka lub brak możliwości sprawowania przez nią opieki ze względu na niepełnosprawność.....	497
3.7. Podjęcie pracy przez matkę wcześniej nieaktywną zawodowo, a urlop macierzyński ojca	497
3.8. Przyjęcie dziecka na wychowanie, a urlop macierzyński.....	498
3.9. Choroba w trakcie urlopu macierzyńskiego	499
3.10. Przerwanie urlopu na czas pobytu w szpitalu.....	499
3.11. Hospitalizacja dziecka, a przesunięcie terminu urlopu macierzyńskiego	499
3.12. Przedwczesny poród, a urlop macierzyński	500
3.13. Wcześniejsze zakończenie urlopu macierzyńskiego	501
4. Urlop rodzicielski	501
4.1. Zasady udzielania urlopu rodzicielskiego	501
4.2. Możliwość jednoczesnego korzystania z urlopu rodzicielskiego przez oboje rodziców	503
4.3. Łączenie urlopu rodzicielskiego z wykonywaniem pracy.....	503
4.4. Pobyt dziecka w szpitalu, a urlop rodzicielski	504
4.5. Dwa porody w jednym roku a urlop rodzicielski	504
4.6. Wniosek o udzielenie urlopu rodzicielskiego	504
4.7. Urlop rodzicielski a przysposobienie dziecka	505
4.8. Wniosek o udzielenie 52 tygodni urlopu a późniejsza rezygnacja z urlopu rodzicielskiego	506
4.9. Ochrona pracowników na urlopie rodzicielskim.....	507
4.10. Urlopy rodzicielskie w okresie przejściowym	508
4.11. Wniosek o cały urlop rodzicielski, a skutki jego przerwania	509
5. Urlop ojcowski	509
5.1. Urlop ojcowski – zasady udzielania.....	509
5.2. Urlop ojcowski a niepracująca matka dziecka	510
5.3. Urlop ojcowski dla rodziców adopcyjnych.....	510
6. Urlop rodzicielski a urlop wypoczynkowy	510
7. Przerwa na karmienie	511
8. Dodatkowe dni wolne dla pracowników wychowujących dziecko	511
9. Udzielenie 2 dni wolnych pracownikowi wychowującemu dziecko	512

Spis treści	25
10. Pracownica w ciąży a szkodliwe warunki pracy.....	512
11. Prace zabronione kobietom w ciąży	513
12. Automatyczne przedłużenie umowy o pracę z kobietą w ciąży.....	514
13. Pracownica w ciąży zatrudniona na zastępstwo, a przedłużenie umowy o pracę	514
14. Urlop wychowawczy	514
15. Wymiar urlopu wychowawczego w wyjaśnieniach Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej	515
16. Praca w czasie urlopu wychowawczego	516
17. Urlop wychowawczy a druga praca u tego samego pracodawcy	516
18. Udzielenie przez pracodawcę urlopu wychowawczego na czas dłuższy niż umowa o pracę	517
19. Powrót do pracy po urlopie wychowawczym.....	517
20. Podwyżki wynagrodzeń, a pracownicy na urlopie macierzyńskim	517
21. Zasiłek macierzyński	518
21.1. Prawo do zasiłku macierzyńskiego.....	518
21.2. Podmioty zobowiązane do wypłaty zasiłku macierzyńskiego	519
21.3. Okres wyczekiwania a prawo do zasiłku macierzyńskiego	519
21.4. Urlop macierzyński przed porodem.....	519
21.5. Okresy, za które nie przysługuje prawo do zasiłku macierzyńskiego	519
21.6. Urlop bezpłatny a prawo do zasiłku macierzyńskiego.....	519
21.7. Poród w czasie urlopu bezpłatnego a zasiłek macierzyński.....	520
21.8. Urodzenie dziecka w czasie urlopu wychowawczego	520
21.9. Podwyższenie zasiłku macierzyńskiego do kwoty świadczenia rodzicielskiego	521
21.10. Obliczanie podwyższenia zasiłku macierzyńskiego do kwoty świadczenia rodzicielskiego w wyjaśnieniach ZUS.....	522
21.11. Podstawa wymiaru zasiłku macierzyńskiego dla pracownika.....	523
21.12. Wysokość zasiłku macierzyńskiego od dnia 17 czerwca 2013 r.	523
22. Pracownicy powracający z urlopów macierzyńskich i wychowawczych, a składki na fundusz pracy i FGSP	525
ROZDZIAŁ VI. ZAKŁADOWY FUNDUSZ ŚWIADCZEŃ SOCJALNYCH.....	526
1. Zasady tworzenia Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.....	526
2. Ilość zatrudnionych pracowników a ZFŚS.....	527
3. Syndyk, a obowiązek dokonywania odpisów na ZFŚS	527
4. Pracodawcy zatrudniający mniej niż 50 pracowników, a obowiązek tworzenia Zakładowego Fun- duszu Świadczeń Socjalnych	527
5. Obowiązki pracodawcy, który zrezygnował z tworzenia funduszu i wypłacania świadczenia urlo- powego	528
6. Wysokość odpisów na ZFŚS.....	528
7. Wysokość odpisu na ZFŚS w 2017 r.....	529
8. Odpisy na ZFŚS za osoby zatrudnione w szczególnie uciążliwych warunkach	530
9. Świadczenie urlopowe	531
10. Świadczenie urlopowe na początku roku.....	531

11. Rezygnacja z wypłacania świadczenia urlopowego	531
12. Stan zatrudnienia dla celów dokonania odpisu na ZFŚS	532
13. Pojęcie działalności socjalnej	533
14. Regulamin korzystania z ZFŚS	533
15. Ustalanie zasad korzystania z ZFŚS	533
16. Zakupy z funduszu bez zróżnicowania sytuacji majątkowej pracowników	534
17. Udzielanie pomocy z ZFŚS	535
18. Przeznaczenie środków z ZFŚS	535
19. Brak możliwości wystąpienia pracownika z roszczeniem o zaspokojenie dowolnych potrzeb socjalnych	536
20. Dofinansowanie opłat za przedszkole z ZFŚS	536
21. Kluby dziecięce ze środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych	537
22. Formy dofinansowania wypoczynku	537
23. Wczasy za granicą a dofinansowanie z ZFŚS	538
24. Imprezy kulturalne z ZFŚS	538
25. Imprezy masowe z ZFŚS	538
26. Podmioty uprawnione do świadczeń z ZFŚS	541
27. Różnicowanie wysokości świadczeń z ZFŚS w zależności od stażu pracowników	541
28. Zasady ustalania dochodu pracownika dla celu przyznania świadczeń z ZFŚS	541
29. Wnioski o dofinansowanie z ZFŚS a ochrona danych osobowych	542
30. Pracownik na urlopie bezpłatnym, a świadczenia z ZFŚS	542
31. Pracownik na urlopie wychowawczym a świadczenia z ZFŚS	542
32. Pożyczki z ZFŚS	543
33. Zwiększenia funduszu	543
34. Przychody ze sprzedaży środków trwałych służących działalności socjalnej	543
35. Odrębny rachunek bankowy ZFŚS	544
36. Przekazywanie środków	544
37. Brak obowiązku uiszczenia odsetek w przypadku opóźnienia w przekazaniu środków na ZFŚS	545
38. Ważne terminy związane z ZFŚS	545
39. ZFŚS a podatek dochodowy	545
39.1. Skutki świadczeń socjalnych u pracownika	545
39.2. Zapomogi wypłacane w przypadku zdarzeń losowych	546
39.3. Świadczenia rzeczowe	546
39.4. Dopłaty do wypoczynku	546
39.5. Świadczenia socjalne a koszty uzyskania przychodów	547
39.6. Spotkania integracyjne pracowników	547
39.7. Wydatki socjalne	548
40. Świadczenia socjalne a składki ZUS	549
40.1. Wpłata bez kryterium socjalnego, a podatek dochodowy	549

40.2. Dofinansowanie z ZFŚS do wypoczynku pracowników	549
40.3. Oskładkowanie paczek świątecznych	549
40.4. Paczki świąteczne częściowo sfinansowane z ZFŚS, a częściowo ze środków obrotowych.....	550
40.5. Świadczenie urlopowe wypłacane w wyższej kwocie niż odpis podstawowy	551
40.6. Świadczenia pieniężne z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.....	551
40.7. Zapomogi wolne od składek i podatku dochodowego	552
ROZDZIAŁ VII. ZAGADNIENIA POZOSTAŁE	553
1. Równe traktowanie w stosunkach pracy.....	553
1.1. Zasada równego traktowania	553
1.2. Dyskryminacja pośrednia i bezpośrednia.....	554
1.3. Prawo do jednakowego wynagrodzenia.....	555
1.4. Mniejsze wynagrodzenie dla leniwego pracownika, a zakaz dyskryminacji.....	555
1.5. Naruszenie zasady równego traktowania	555
1.6. Ochrona dyskryminowanego pracownika	555
1.7. Zwolnienie z powodu nabycia wieku emerytalnego, a dyskryminacja	556
1.8. Zatrudnienie przez kościół a dyskryminacja ze względu na wyznanie	556
1.9. Otyłość a dyskryminacja.....	556
2. Mobbing	557
2.1. Pojęcie mobbingu	557
2.2. Wymagający pracodawca a mobbing.....	557
2.3. Subiektywne odczucia pracownika, a mobbing	557
2.4. Izolacja pracownika w grupie a mobbing	558
2.5. Obowiązki pracodawcy w zakresie zapobiegania mobbingowi	558
3. Przeszukania i kontrole osobiste pracowników	559
4. Kontrolowanie poczty elektronicznej pracowników.....	560
5. Naruszenie godności pracownika	560
6. Szczególna ochrona pracowników młodocianych.....	561
7. Zasady odpowiedzialności pracownika	561
7.1. Odpowiedzialność porządkowa pracownika	561
7.2. Zasady nakładania kar porządkowych	562
7.3. Przesłanki wymierzenia kary porządkowej.....	563
7.4. Rodzaje kar porządkowych.....	563
7.5. Przesłanie przez pracownika firmowego dokumentu podmiotowi zewnętrznemu.....	563
7.6. Sankcja za porzucenie przez pracownika stanowiska pracy	564
7.7. Odpowiedzialność materialna	565
7.8. Możliwość uwolnienia się pracownika od odpowiedzialności za szkodę	566
7.9. Odpowiedzialność materialna w orzeczeniach Sądu Najwyższego	567
7.10. Szkada u osoby trzeciej.....	568
7.11. Odpowiedzialność za mienie powierzone	568
7.12. Pobranie pieniędzy za towar przez pracownika	569
7.13. Zdarzenia niezależne od pracownika a szkoda w mieniu powierzonym	569
7.14. Odpowiedzialność pracownika za szkodę w mieniu powierzonym w orzeczeniach Sądu Najwyższego	571
7.15. Ujawnienie tajemnicy pracodawcy	572
7.16. Brak możliwości karania pracowników za ujawnianie zarobków	573
7.17. Odpowiedzialność kierownika za działania podległych mu pracowników	574

7.18. Wysokość kary pieniężnej	574
7.19. Zatarcie kary pieniężnej	575
7.20. Nałożenie na pracownika kary porządkowej	575
8. Badanie trzeźwości pracownika	576
8.1. Zasady ogólne	576
8.2. Forma polecenia zaprzestania pracy przez nietrzeźwego pracownika	577
8.3. Badanie trzeźwości nieatestowanym alkomatem	577
9. Urlopy bezpłatne	577
9.1. Udzielanie urlopów bezpłatnych	577
9.2. Urlop bezpłatny po ustaniu stosunku pracy	577
9.3. Inicjatywa udzielenia urlopu bezpłatnego	578
9.4. Odmowa udzielenia urlopu bezpłatnego	578
9.5. Skutki udzielenia urlopu bezpłatnego	578
9.6. Choroba pracownika w czasie urlopu bezpłatnego	579
9.7. Urlop bezpłatny, a wykonywanie przez pracownika części swoich obowiązków	579
10. Urlopy okolicznościowe	579
10.1. Zasady udzielania urlopów okolicznościowych	579
10.2. Urlop okolicznościowy z okazji ślubu pracownika	580
11. Zakaz pracy w nocy	580
12. Prawa autorskie do utworów wykonanych w ramach stosunku pracy	581
13. Prawa autorskie do programu komputerowego stworzonego w ramach stosunku pracy	581
14. Zatrudnienie za granicą zaliczane do stażu	581
15. Szkolenie pracowników	582
15.1. Przepisy dotyczące dokształcania pracowników	582
15.2. Świadczenia przysługujące pracownikom podnoszącym kwalifikacje zawodowe	582
15.3. Urlop szkoleniowy	583
15.4. Umowa pracodawcy z pracownikiem dotycząca podnoszenia kwalifikacji zawodowych	583
15.5. Obowiązek zwrotu przez pracownika kosztów świadczeń poniesionych przez pracodawcę	584
15.6. Świadczenia przysługujące pracownikom uzupełniającym wiedzę w innych formach	585
15.7. Dokształcanie rozpoczęte przed nowelizacją Kodeksu pracy	585
15.8. Dokształcanie, a zwolnienie z podatku dochodowego	586
15.9. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych w wyjaśnieniach Ministerstwa Pracy	586
15.10. Dokształcanie pracowników w wyjaśnieniach Państwowej Inspekcji Pracy	587
16. Weksel jako zabezpieczenie roszczeń pracodawcy – stanowisko ministerstwa pracy i polityki społecznej	588
CZĘŚĆ III. USTANIE STOSUNKU PRACY	591
ROZDZIAŁ I. ROZWIĄZANIE STOSUNKU PRACY	593
1. Rozwiązanie umowy na czas określony	593
1.1. Zasady ogólne rozwiązywania umów na czas określony	593
1.2. Wypowiedzenie umów na czas określony zawartych przed dniem 22 lutego 2016 r.	594
1.3. Przyczyna rozwiązania umowy na czas określony	595
1.4. Nieprawidłowe rozwiązanie umowy na czas określony	595
1.5. Wypowiedzenie umowy o pracę na czas określony przez pracownika	596

1.6. Długotrwała umowa na czas określony, a termin wypowiedzenia.....	596
1.7. Termin wypowiedzenia umowy na czas określony, a zakładowy staż pracy.....	596
2. Rozwiązanie umowy o pracę na czas nieokreślony.....	597
2.1. Zasady ogólne.....	597
2.2. Okres wypowiedzenia umowy na czas nieokreślony.....	597
2.3. Okres wypowiedzenia, a okres zatrudnienia.....	598
2.4. Skrócenie okresu wypowiedzenia.....	598
2.5. Termin podjęcia decyzji o skróceniu okresu wypowiedzenia.....	599
2.6. Wydłużenie okresu wypowiedzenia zgodnie z przepisami Kodeksu pracy.....	599
2.7. Wydłużenie okresu wypowiedzenia umowy o pracę korzystne dla pracownika.....	599
2.8. Zasady rozwiązywania umowy za wypowiedzeniem.....	602
2.9. Przyczyny wypowiedzenia umowy o pracę w orzecznictwie Sądu Najwyższego.....	603
2.10. Zabranie przez pracownika dokumentów z akt osobowych.....	605
2.11. Praca w czasie zwolnienia lekarskiego.....	606
2.12. Usiłowanie kradzieży jako przyczyna wypowiedzenia umowy o pracę.....	606
2.13. Pozostawienie samochodu z towarem bez opieki.....	606
2.14. Przesunięcie na inne stanowisko pracy i zwolnienie w związku z likwidacją starego stanowiska pracy.....	606
2.15. Częste zwolnienia lekarskie jako przyczyna zwolnienia pracownika.....	607
2.16. Reorganizacja jako powód rozwiązania umowy o pracę.....	607
2.17. Utrata zaufania do pracownika jako przyczyna wypowiedzenia.....	607
2.18. Nieefektywna praca i niespełnienie oczekiwań pracodawcy.....	607
2.19. Brak zgody reszty załogi na zawarcie umowy o odpowiedzialności materialnej.....	608
2.20. Wiele powodów wypowiedzenia.....	608
2.21. Ujawnienie informacji dla nieuprawnionego pracownika.....	608
2.22. Zbytek akcji konkurencyjnej spółce.....	608
2.23. Data otrzymania wypowiedzenia przez pracownika a termin rozwiązania umowy o pracę.....	609
2.24. Likwidacja stanowiska pracy jako przyczyna wypowiedzenia.....	609
2.25. Możliwość rozwiązania umowy przed jej rozpoczęciem.....	610
3. Zakazy wypowiedzenia umowy o pracę.....	610
3.1. Przypadki, gdy ustawodawca wprowadził zakazy wypowiedzenia umowy o pracę.....	610
3.2. Wypowiedzenie umowy o pracę dla pracownika w wieku przedemerytalnym.....	610
3.2.1. Pracownik w wieku przedemerytalnym.....	610
3.2.2. Pracownicy uprawnieni do wcześniejszej emerytury.....	611
3.2.3. Przekroczenie wieku przedemerytalnego w okresie wypowiedzenia.....	612
3.2.4. Osiągnięcie wieku emerytalnego.....	612
3.2.5. Umowa na czas określony, a ochrona pracownika w wieku przedemerytalnym.....	613
3.3. Wypowiedzenie umowy w okresie usprawiedliwionej nieobecności.....	613
3.4. Ciąża a rozwiązanie umowy o pracę.....	614
3.4.1. Rozwiązanie umowy o pracę w okresie ciąży lub urlopu macierzyńskiego.....	614
3.4.2. Rozwiązanie umowy za porozumieniem stron z kobietą w ciąży.....	614
3.4.3. Przypadki, gdy można zwolnić kobietę w ciąży.....	614
3.4.4. Pracownik ojciec a zakaz wypowiedzenia umowy o pracę.....	615
3.4.5. Umowa o pracę na okres próbny nieprzekraczający jednego miesiąca, a ciąża pracownicy.....	615
3.4.6. Umowa na czas określony, a ciąża.....	615
3.4.7. Wypowiedzenie umowy o zastępstwo z pracownicą w ciąży.....	615
3.4.8. Kobieta ciężarna a przeciwwskazania do wykonywania pracy.....	616
3.4.9. Likwidacja oddziału a zwolnienie kobiety ciężarnej.....	616

3.4.10. Wykreślenie z ewidencji działalności gospodarczej	617
3.4.11. Poronienie ciąży, a zakaz wypowiedzania umów o pracę	617
3.4.12. Zakaz rozwiązania umowy o pracę z pracownicą w ciąży	617
3.4.13. Urlop wychowawczy a wypowiedzenie umowy o pracę	617
3.4.14. Praca zarobkowa podczas urlopu wychowawczego a wypowiedzenie umowy o pracę ...	617
3.4.15. Urlop ojcowski a wypowiedzenie umowy o pracę	618
3.4.16. Praca tymczasowa a ochrona kobiet w ciąży	618
3.5. Zwolnienie pracownika na zwolnieniu chorobowym	619
3.6. Uzyskania zwolnienia lekarskiego po otrzymaniu wypowiedzenia	619
3.7. Zwolnienie pracownika w okresie pobierania zasiłku rehabilitacyjnego	620
3.8. Wypowiedzenie umowy o pracę w okresie urlopu wychowawczego	620
3.9. Szczególne przypadki ochrony przed wypowiedzeniem	620
3.10. Ochrona dyskryminowanego pracownika	620
3.11. Możliwości zwolnienia pracowników chronionych przed wypowiedzeniem	621
3.12. Rodzaje urlopów chroniące przed wypowiedzeniem	623
3.13. Nieobecności chroniące przed wypowiedzeniem	623
4. Nieprawidłowe wypowiedzenie umowy o pracę	623
4.1. Niezgodne z prawem wypowiedzenie przez pracodawcę umowy o pracę na czas nieokreślony	623
4.2. Niezgodne z prawem rozwiązanie umowy na czas określony a roszczenia pracownika	624
4.3. Wysokość odszkodowania dla osoby bezprawnie zwolnionej	625
4.4. Naruszenie długości okresu wypowiedzenia	625
4.5. Brak określenia przyczyny wypowiedzenia	625
4.6. Termin zgłoszenia się do pracy po przywróceniu pracownika do pracy	626
4.7. Przywrócenie pracownika do pracy	627
4.8. Roszczenie przywrócenia do pracy, a utrata zaufania pracodawcy	627
4.9. Przywrócenie do pracy pracownika w wieku przedemerytalnym	627
4.10. Nadużycie zaufania byłego pracodawcy a przywrócenie do pracy	628
4.11. Przypadki, kiedy przywrócenie do pracy jest niecelowe lub niemożliwe	629
4.12. Cofnięcie przez pracodawcę wadliwego wypowiedzenia	629
4.13. Niewłaściwa reprezentacja przy wypowiedzeniu umowy o pracę	629
5. Rozwiązywanie umów w okresie próbnym	630
5.1. Zasady rozwiązywania umów na okres próbny	630
5.2. Warunki wypowiedzenia umowy zawartej na okres próbny	631
5.3. Wypowiedzenie umowy o pracę na okres próbny natychmiast po jej zawarciu	631
6. Rozwiązanie umowy za porozumieniem stron	631
6.1. Porozumienie stron jako forma rozwiązania umowy o pracę	631
6.2. Rozwiązanie umowy o pracę w drodze porozumienia w czasie urlopu wypoczynkowego	632
6.3. Uchylenie się pracownika od oświadczenia woli o rozwiązaniu umowy o pracę za porozumieniem stron	633
7. Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia	633
7.1. Zasady ogólne rozwiązywania umów bez wypowiedzenia	633
7.2. Termin rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia	634
7.3. Bieg miesięcznego terminu na rozwiązanie umowy bez wypowiedzenia	635
7.4. Ciężkie naruszenie przez pracownika podstawowych obowiązków pracowniczych	635
7.5. Przyczyny rozwiązania umowy bez wypowiedzenia w orzecznictwie Sądu Najwyższego	636
7.6. Odmowa poddania się badaniom kontrolnym	637
7.7. Powody, które nie mogą być przyczyną zwolnień dyscyplinarnych w orzecznictwie sądowym	637
7.8. Urlop na żądanie a rozwiązanie umowy bez wypowiedzenia	638

7.9. Zwolnienie dyscyplinarne a konsultacje ze związkami zawodowymi	639
7.10. Zwolnienie dyscyplinarne a wysłuchanie pracownika	639
7.11. Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia przez pracownika	639
7.12. Rozwiązanie umowy bez wypowiedzenia przez pracownika, a świadectwo pracy.....	640
7.13. Nieuzasadnione rozwiązanie umowy bez wypowiedzenia przez pracownika, a odszkodowanie.....	640
7.14. Niezgodne z prawem rozwiązanie umowy bez wypowiedzenia w czasie biegu wypowiedzenia.....	641
7.15. Nadszarpnięta opinia pracownika jako przyczyna zwolnienia.....	641
7.16. Nieusprawiedliwienie na czas nieobecności, a przyczyna wypowiedzenia.....	641
7.17. Udostępnienie komputera innej osobie	641
7.18. Kopiowanie danych z komputerów podłączonych do sieci.....	642
7.19. Wyjazd pracownika za granicę w okresie choroby	642
7.20. Bezczynność i bierność pracownika jako powód rozwiązania umowy o pracę	643
7.21. Działanie przeciwko mieniu pracodawcy a zwolnienie dyscyplinarne	644
7.22. Bezskrytyczne wykonanie bezprawnych poleceń przełożonych jako powód wypowiedzenia umowy o pracę	644
7.23. Niezgodne z prawem rozwiązanie umowy bez wypowiedzenia	646
7.24. Nieodbieranie przez pracownika poczty a rozwiązanie umowy o pracę	646
7.25. Wysłanie oświadczenia o rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia, a termin wypowiedzenia.....	647
7.26. Praca u innego pracodawcy podczas zwolnienia lekarskiego jako przyczyna zwolnienia	648
7.27. Fałszywe zwolnienie lekarskie.....	649
7.28. Popelnienie przestępstwa przez pracownika, a zwolnienie dyscyplinarne	649
7.29. Utrata uprawnień do wykonywania pracy.....	650
7.30. Długa choroba a rozwiązanie umowy o pracę.....	650
7.31. Wypowiedzenie umowy o pracę, a niezdolność do pracy.....	650
7.32. Termin rozwiązania umowy o pracę z powodu długotrwałej choroby pracownika	650
7.33. Powrót pracownika do pracy po długotrwałej chorobie a wypowiedzenie umowy o pracę	651
7.34. Długotrwała choroba jako przyczyna wypowiedzenia w orzeczeniach Sądu Najwyższego	651
7.35. Porzucenie pracy.....	651
7.36. Doręczenie, a zapoznanie się z oświadczeniem o rozwiązaniu umowy bez wypowiedzenia....	653
7.37. Ocena ciężaru naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych	653
8. Wygaśnięcie stosunku pracy	653
9. Wypowiedzenie zmieniające warunki pracy lub płacy.....	654
9.1. Zasady dokonywania wypowiedzenia zmieniającego.....	654
9.2. Zakres elementów objętych wypowiedzeniem zmieniającym	655
9.3 Zgoda na obniżkę płacy ze strachu	655
9.4. Odmowa przyjęcia nowych warunków zatrudnienia	655
9.5. Zmiana zakresu czynności a wypowiedzenie zmieniające.....	656
10. Zwolnienia grupowe.....	656
10.1. Pracodawcy dokonujący zwolnień grupowych	656
10.2. Zasady liczenia 30 dni	656
10.3. Zasady przeprowadzania zwolnień grupowych	656
10.4. Osoby chronione w przypadku zwolnień grupowych	658
11. Obowiązek ponownego zatrudnienia pracownika	658
11.1. Zwolnienia grupowe, a obowiązek ponownego zatrudnienia pracownika	658
11.2. Zwolnienie indywidualne, a obowiązek ponownego zatrudnienia.....	659

11.3. Pojęcie grupy zawodowej	659
11.4. Stanowisko pracy ponownie zatrudnianego pracownika.....	660
11.5. Rodzaj umowy o pracę ponownie zatrudnianego pracownika	660
11.6. Zgłoszenie zamiaru powrotu do pracy	660
12. Konsultacje ze związkami zawodowymi rozwiązania umowy o pracę na czas nieokreślony.....	660
12.1. Wypowiedzenie umowy o pracę a konsultacje ze związkami zawodowymi.....	660
12.2. Cofnięcie wypowiedzenia i ponowne wypowiedzenie umowy a obowiązek konsultacji ze związkami zawodowymi	660
12.3. Zamiar zmiany podstawy wypowiedzenia, a konsultacje ze związkami zawodowymi.....	661
12.4. Zmiana sytuacji faktycznej, a ponowne konsultacje ze związkami zawodowymi	661
12.5. Znaczny okres czasu pomiędzy konsultacją ze związkami zawodowymi, a datą wręczenia wypowiedzenia.....	661
12.6. Skutki braku konsultacji ze związkami zawodowymi.....	662
13. Zagadnienia pozostałe związane z rozwiązaniem umowy o pracę	662
13.1. Obowiązki związane z wypowiedzeniem umowy o pracę.....	662
13.2. Zwolnienie niepełnosprawnego z powodu jego ułomności.....	662
13.3. Termin wypowiedzenia umów o pracę	662
13.4. Dłuższe niż ustawowe okresy wypowiedzenia	663
13.5. Sposób liczenia 3-dniowych terminów wypowiedzenia	663
13.6. Podstawowe zasady wypowiedzania umów o pracę.....	664
13.7. Forma wypowiedzenia umowy o pracę	664
13.8. Odmowa przyjęcia wypowiedzenia umowy o pracę przez pracownika	665
13.9. Świadczenie pracy w okresie wypowiedzenia	665
13.10. Konsultacje ze związkami zawodowymi	665
13.11. Działacz związkowy dwóch związków zawodowych	666
13.12. Powstanie nowego związku zawodowego w trakcie zwolnień grupowych.....	666
13.13. Przekroczenie terminu doręczenia wypowiedzeń ustalonych ze związkami zawodowymi....	667
13.14. Wypowiedzenie warunków pracy i płacy dla działacza związkowego	667
13.15. Możliwość żądania przywrócenia do pracy w przypadku umowy na czas określony w wyroku Trybunału Konstytucyjnego	667
13.16. Pouczenie o prawie odwołania się do sądu	668
13.17. Doręczenie wypowiedzenia	668
13.18. Nieodbieranie listów poleconych z wypowiedzeniem przez pracownika	669
13.19. Niepodjęcie pracy przez pracownika	669
13.20. Zatrudnienie pracownika po zwolnieniach grupowych.....	670
13.21. Przyczyna odwołania i zwolnienia prezesa spółki	671
13.22. Cofnięcie wypowiedzenia umowy o pracę.....	671
13.23. Przeciwwskazania do wykonywania pracy, a zwolnienie.....	671
13.24. Czasowe powierzenie pracownikowi innej pracy, a wypowiedzenie zmieniające	671
ROZDZIAŁ II. OBOWIĄZKI ZWIĄZANE Z USTANIEM STOSUNKU PRACY.....	674
1. Odprawa z tytułu zwolnienia grupowego	674
1.1. Wysokość odprawy	674
1.2. Nabycie prawa do odprawy	674
1.3. Osoby, którym przysługuje prawo do odprawy	675
1.4. Wypowiedzenie zmieniające a prawo do odprawy	675
1.5. Pojęcie „zwolnienia grupowego”	676
1.6. Odprawa, a pracodawca zatrudniający mniej niż 20 osób.....	676

1.7. Zwolnienie grupowe w zakładzie pracy liczącym do 20 pracowników	677
1.8. Odprawa, a pracodawcy zatrudniający co najmniej 20 osób.....	679
1.9. Odprawa dla chałupnika	680
2. Świadczenie pracy	680
2.1. Wydawanie świadectw pracy.....	680
2.2. Zasady wydawania świadectw pracy	681
2.3. Zawartość świadectwa pracy	681
2.4. Typowe błędy w świadectwie pracy	682
2.5. Sprostowanie treści świadectwa pracy.....	683
2.6. Dochodzenie sprostowania świadectwa pracy, a roszczenie z tytułu niezgodnego z prawem rozwiązania stosunku pracy	684
2.7. Informacja na świadectwie pracy o jego sprostowaniu.....	684
2.8. Sposób rozwiązania umowy o pracę a dane w świadectwie pracy.....	684
2.9. Dane w świadectwie pracy w przypadku otrzymania renty przez pracownika	685
2.10. Potrącenia z wynagrodzenia, a dane w świadectwie pracy	685
2.11. Sposób doręczenia świadectwa pracy	686
2.12. Wcześniejsze wydanie świadectwa pracy	686
2.13. Wysłanie świadectwa pracy razem z oświadczeniem o rozwiązaniu umowy o pracę bez wypo- wiedzenia.....	686
2.14. Skutki opóźnienia w wydaniu świadectwa pracy	687
2.15. Obliczenie odszkodowania za niewydanie w terminie świadectwa pracy.....	688
2.16. Urlop wypoczynkowy w świadectwie pracy	688
2.17. Urlopy dodatkowe w świadectwie pracy.....	688
2.18. Ekwiwalent za urlop w świadectwie pracy	689
2.19. Brak danych dotyczących zwolnień lekarskich pracownika	689
2.20. Urlop bezpłatny w świadectwie pracy.....	689
2.21. Zasiłek opiekuńczy i chorobowy w świadectwie pracy	690
2.22. Rozwiązanie umowy z powodu zmian organizacyjnych w firmie, a świadectwo pracy	690
2.23. Duplikat świadectwa pracy	690
2.24. Świadczenia pracy pracowników tymczasowych	690
3. Dni na poszukiwanie pracy	691
3.1. Zwolnienie na poszukiwanie pracy.....	691
3.2. Umowa o zastępstwo lub na okres próbny krótszy niż 2 tygodnie, a zwolnienie na poszukiwa- nie pracy	692
3.3. Urlop, a dni na poszukiwanie pracy	692
3.4. Wypowiedzenie umowy przez pracownika a dni wolne na poszukiwanie pracy	692
3.5. Sposób liczenia dni wolnych na poszukiwanie pracy	692
4. Urlop i ekwiwalent za urlop a ustanie stosunku pracy.....	693
4.1. Ekwiwalent pieniędzy za niewykorzystany urlop wypoczynkowy	693
4.2. Urlop wypoczynkowy w okresie wypowiedzenia.....	693
4.3. Urlop na żądanie w okresie wypowiedzenia	694
4.4. Ekwiwalent za urlop wypoczynkowy a zwolnienie dyscyplinarne	694
4.5. Przedstawienie dokumentów uprawniających do wyższego urlopu po rozwiązaniu umowy o pracę	694
5. Śmierć pracownika	694
5.1. Śmierć pracownika, a wygaśnięcie stosunku pracy	694
5.2. Odprawa pośmiertna	695
6. Śmierć pracodawcy	696

7. Obowiązek rozliczenia czasu pracy.....	696
8. Odprawa emerytalna i rentowa.....	697
8.1. Zasady ogólne otrzymania odprawy emerytalnej i rentowej.....	697
8.2. Renta czasowa a odprawa rentowa	697
8.3. Renta rodzinna a odprawa rentowa.....	697
8.4. Wcześniejsza emerytura a prawo do odprawy	697
8.5. Świadczenie przedemerytalne a odprawa	698
8.6. Ustanie zatrudnienia	698
8.7. Wygaśnięcie umowy wskutek upływu czasu, a odprawa.....	698
8.8. Zwolnienie pracownika pobierającego wcześniej rentę.....	698
8.9. Późniejsze rozwiązanie stosunku pracy niż nabycie prawa do emerytury	698
8.10. Ponowne nawiązanie stosunku pracy a odprawa	699
8.11. Związek między ustaniem zatrudnienia a przejściem na emeryturę lub rentę.....	699
8.12. Odprawa po wyczerpaniu okresu zasiłkowego	699
8.13. Przyznanie renty inwalidzkiej po ustaniu stosunku pracy a odprawa	700
8.14. Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracodawcy	700
8.15. Ilość odpraw.....	700
8.16. Niepoinformowanie pracodawcy o przejściu na emeryturę	700
8.17. Wysokość odprawy.....	700
8.18. Wysokość odprawy, a praca u kilku pracodawców.....	701
8.19. Odprawa związana ze zwolnieniami grupowymi a odprawa emerytalna.....	701
8.20. Odprawa emerytalna a potrącenia z wynagrodzenia	701
9. Ustanie zatrudnienia a zakaz konkurencji	701
9.1. Zakaz konkurencji po ustaniu zatrudnienia	701
9.2. Niewywiązywanie się pracodawcy z wypłaty odszkodowania za zakaz konkurencji.....	702
9.3. Termin wypłaty odszkodowania w związku z zakazem konkurencji.....	702
9.4. Czas zatrudnienia a długość okresu zakazu konkurencji	702
9.5. Wycofanie się z umowy o zakazie konkurencji.....	703
9.6. Wcześniejsze rozwiązanie umowy o zakazie konkurencji po ustaniu stosunku pracy	703
9.7. Możliwość wcześniejszego rozwiązania umowy o zakazie konkurencji	705
9.8. Początek obowiązywania umowy o zakazie konkurencji	705
10. Zwolnienie z obowiązku świadczenia pracy	708
10.1. Wypowiedzenie umowy o pracę a zwolnienie z obowiązku świadczenia pracy	708
10.2. Możliwość przywrócenia do pracy po zwolnieniu z obowiązku świadczenia pracy.....	709
10.3. Urlop wypoczynkowy a zwolnienie z wykonywania pracy	709
11. Obowiązek pomocy przy gromadzeniu dokumentacji do emerytury.....	709
12. Obowiązek wydania zaświadczenia o odbytych szkoleniach BHP.....	710
CZĘŚĆ IV. AKTY PRAWNE	711
Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy	713